

VIRTUAL MUHITNING SHAXSGA TA'SIRINING HISSIY OMILLARI

Rustam Uskanovich Otamuratov, O'zbekiston milliy universiteti Jizzax filiali, "Oila psixologiya"si kafedrasida o'qituvchisi
Otamuratova Sarvinoz Abdurazakovna,
O'zbekiston milliy universiteti magistri

E-mail.rustamota1989@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada shaxslarning virtual muhitdagi o'zligini anglash jarayonida paydo bo'luvchi ijtimoiy-psixologik xususiyatlarning kelib chiqishi va jarayonni o'rgangan olimlar nazariyalari masalalari keng yoritilgan.

Kalit so'zlar. Virtualizatsiya, qaramlik, empatiya, frustratsiya, ijtimoiy ko'nikma, fetishizatsiya, fobiya, rigidlik, ongsizlik, abonent.

Kirish: Hozirgi virtualizatsiya olamida kompyuter texnologiyalarning interaktiv muhitlari zamonaviy shaxsning professional va shaxsiy o'zini-o'zi anglash uchun asosiy platformalar maydoniga aylanmoqda.

Bu borada o'sib kelayotgan yoshlarning ijtimoiy faolligi internet makoniga o'tmoqda, shaxslararo o'zaro munosabatlar va muloqot modellari va shakllari tarixiy eskirgan tizimdan zamonaviy muloqot va ta'sir etish maydoniga o'zgarib bormoqda, buning dalili virtual olamni aks ettiruvchi va u bilan o'zaro aloqani ta'minlovchi yangi psixologik konstruksiyalar shakllanishi bo'lsa ajab emas [15]. Psixologik virtual voqelik inson sifatida shaxs va kompyuter interfaol muhiti o'rtasida zamonaviy inson mavjudligida kibermakonni ifodalash shakli sifatida vositachi vazifasini bajaradi va unda hosil bo'lgan psixologik konstruksiyalar xatti-harakatlarning yangi ijtimoiy-psixologik modellarini shakllantirishni belgilaydi [1].

Adabiyotlar tahlili: Kompyuter mutaxassislari tomonidan yaratilayotgan interaktiv muhitni yaratish axborot texnologiyalari tizimi va ijtimoiy-psixologik kompetensiyalar sifatida shaxsning ma'lum pozitsiyalarini ham o'zgartirib kelmoqdaki, oqibatda shaxsning yangi pozitsiyasini - interaktiv inson tajribasini shakllantirishi va uni yangi bosqichni o'tkazishni ochdi. Kompyuterning interfaol virtual muhitini tavsiflash uchun foydalaniladigan kontseptual va kategorik apparatni tizimli o'rganish esa zamonaviy psixologiyadagi zaruratni keltirib chiqardi. "Kibermakon" atamasi mashhur fantast yozuvchi U. Gibsonning o'z asari uchun yangi g'oya izlash jarayonida mulohazalaridan kelib chiqib, ilmiy nutqqa kirib keldi. U bu atamani birinchi marta 1982 yilda "Burring chrome" romanida ishlatgan, keyin uni "Neuromania" (Neuromancer, 1985) romanida ommalashtirgan [2].

Zamonaviy psixolog tadqiqotchilarta'kidlaganidek (Vasilev I.A., Poplujniy V.L., Tixomirov O.K., 1980; Vilyunas V.K., 1989; Danilova N.N., 2004; Shevchenko Yu.S., Korneeva V.A., 2003; Klaparede, E. 1924)[4], his-tuyg'ular nazariyasiko'pinchafaktlarsinovigadosh berolmaydi, shuning uchun hozirgi paytda asosiy vazifalardan birifenomenologik materialni to'plash va zimlashtirishdir. Tuyg'ularning yagona, umume'tirof etilgan nazariyasi rivojlanmaganligining sabablari muammoning obyektiv murakkabligi, hissiy hodisalar va kognitiv hodisalar o'rtasidagi tub farq bilan bog'liq [5]. Tilshunoslikda tuyg'ular - bu ko'proq darajada ong nazorati ostida amalga oshiriladigan nutq vositasida amalga oshiriladigan kognitiv jarayonlarga qaraganda eski aks ettirish shakli (Xomskaya E.D., Batova N.Ya., 1992) [3]. Zamonaviy jamiyat Internetdan keng foydalanish tendentsiyalari bilan ajralib turadi. O'tgan asrning oxirida (90-yillar) barcha turdagi axborot resurslarining keng tarqalganligi va ulardan foydalanishning cheksizligi bilan tavsiflangan maxsus ijtimoiy-madaniy muhit jadal shakllandi [7]. Internetning virtual makonidagi ma'lumotlardan foydalanish imkoniyati insoniyat taraqqiyotida yangi bosqich - "kibernetik jamiyat" boshlanishi bilan bog'liq bo'lib, u taraqqiyot dvigateli sifatida axborot resurslarining roli ortib borishi bilan tavsiflanadi [9]. Yangi hodisalarni

nazariy jihatdan tushunish va ularni hisobga olgan holda shaxsni ijtimoiy-psixologik qo'llab-quvvatlash shakllarini o'zgartirish kerak. Shu munosabat bilan biz A.E.Voiskunskiyning fikriga qo'shilishimiz mumkin va G.Ya. Menshikova rus psixologiyasida zamonaviy axborot texnologiyalari bilan bog'liq nazariy va amaliy muammolarni o'rganishga juda kam e'tibor qaratilayotganini aytdi [6].

Zamonaviy kibermakon quyidagilar bilan tavsiflanadi:

- *Geografik lokalizatsiyaning yo'qligi* (kompyuter hodisalari va jarayonlari transchegaraviy, ular kompyuterlar joylashgan, serverlar ro'yxatdan o'tgan, dastur ishlab chiquvchilari yoki sessiya ishtirokchilari yashaydigan yoki ishlaydigan alohida shaharlar va mamlakatlarda sodir bo'lmaydi);

- *subyektivlik* (bugungi kunda kompyuter ishlanmalari va jarayonlari ko'pincha uning ko'plab ishtirokchilari tarmog'ida birgalikdagi parallel ishlarning natijasidir);

- *qisman anonimlik* (bu bosqichda kibermakonning bir qismini subyektiv ravishda aniqlash qiyin yoki imkonsiz);

- *polifunksionallik* (jamiyatning barcha sohalariga ta'sir qiladi);

- *o'ta dinamik* (juda tez o'zgarishlar, ma'lumotlar ochiladi); tez rivojlanayotgan tizimning bir turi (kengayayotgan axborot olamining bir turi);

- *vaqtinchalik ko'p vektorli tabiat* (hozirgi paytda, shuningdek, o'tmish va kelajakning turli qismlarida qolishni ta'minlaydi);

- *nisbiy mustaqillik* (moddiy resurslar bilan ta'minlangan holda, u insonga maqsadli ta'sir qilmasdan yangi mikro va makro hodisalarni keltirib chiqarishi mumkin)[4].

Psixologik virtual muhit kompyuterning interaktiv muhitining tarkibiy qismi bo'lib, insonning kompyuter muhiti bilan o'zaro munosabatlarini optimallashtirishning bir qator muhim funksiyalarini bajaradi. "Inson-kompyuter muhiti" tizimini tahlil qilish virtual muhit ishtirokchilari - ijtimoiy subyektlarning to'qqizta asosiy psixotipini ajratishga asos beradi. Maqolada ishlab chiqilgan tipologiya ijtimoiy-psixologik

diagnostika vositalarini ishlab chiqishda, ijtimoiy-psixologik maslahat va ijtimoiy ish amaliyotida uslubiy asos sifatida foydalanish uchun tavsiya etilishi mumkin.

Hayot haqiqatlarining olimlar tomonidan tadqiq etilishi, shaxslarning ijtimoiy-tarixiy, madaniy shakllanishida yangi turlarining paydo bo'lishi va o'rganishidagi burilish nuqtasi obyektiv dunyoni qurish vositasi sifatida kompyuterlarning paydo bo'lishi [8] va axborot muhiti axborot texnologiyalarini qo'llash sohasi va mahsuloti rivojlanishi va akselleratsiyasi sifatida izlanilmoqda. Kundalik hayotni anglash dinamikasida kompyuterlarning paydo bo'lishi zamonaviy dunyoning rivojlanishida tub burilish, yangi voqelik, yangi obyektiv muhit, inson faoliyatining yangi sohasini va unga hamroh bo'lgan ma'no va ma'nolarning paydo bo'lishini yaratib berdi. Bundan tashqari, kompyuter tarmoqlari qo'shimcha, o'ziga xos bo'lmagan funksiyalarni bajara boshladi, xususan, ular obyektiv haqiqatning ko'plab ko'rinishlarining mavjudligini tasdiqlovchi vositaga aylandi, bu esa shaxning hissiy holatlarida paydo bo'luvchi adekvat va noadekvat tuyg'ularni keltrib chiqardi. Qaysi sharoitlar insonning hayoti va faoliyatini belgilaydigan bo'lishidan qat'iy nazar, ular uning hissiy munosabatlari sohasiga kirib borish, sinishi va unda o'rin egallashga muvaffaq bo'lgandagina ichki, psixologik jihatdan samarali bo'ladi (Leontiyev A.A., 1999) shu jumladan o'z-o'zini tasdiqlash[10].

Ijtimoiy interaktiv tajriba ortib borishi bilan psixologik virtual haqiqatning xususiyatlari ro'yxati sezilarli darajada kengayadi deb taxmin qilish mumkin.

topilmalar

1. Kibermakon – ijtimoiy, gumanitar va zamonaviy ilmiy bilimlarning boshqa sohalarida foydalaniladigan tushuncha bo'lib, ular yordamida yaratilgan kompyuter hodisalari, jarayonlari, algoritmlari va Big Date ma'lumotlar bazalari mavjud bo'lib, ular kompyuter voqeligida (ya'ni “kompyuter” ichida”) ochiladi. kompyuter tarmoqlari). Kibermakonni insoniyatning amalga oshirilgan va amalga oshirilmagan imkoniyatlarining yagona, nisbatan yaxlit, shaxs bo'lmagan axborot texnologiyalari

"sohasi" sifatida, dunyodan yuqori axborot texnologiyalari resursi sifatida, buzilgan shaklda taqdim etilgan virtual haqiqat oqimlari to'plami sifatida ko'rib chiqish mumkin.

2. M.Kryuger tomonidan kompyuter interfaol muhitlarini yaratish kompyuter texnologiyalari rivojlanishida, yangi inson tajribasi - axborot texnologiyalari tizimi sifatida interfaol tajriba va ijtimoiy-psixologik kompetensiyalarni shakllantirishda yangi bosqichni ochdi.

3. Psixologik virtual haqiqat kompyuter interaktiv muhitining tarkibiy qismi sifatida shaxs sifatida shaxs va zamonaviy inson mavjudligida kibermakonni tasvirlash shakli sifatida kompyuter interaktiv muhiti o'rtasida vositachi bo'lib xizmat qiladi.

4. "Inson-kompyuter muhiti" tizimidagi ishtirokchilarning faoliyat turlari va o'zaro ta'sir hajmi o'rtasidagi farqdan kelib chiqib, virtual haqiqat ishtirokchilarining ijtimoiy subyektlarining to'qqizta asosiy psixotipini ajratib ko'rsatish maqsadga muvofiqdir: yig'ilish psixotipi (qul); sug'urtalangan psixotip (kollektor); shakllantiruvchi psixotip (amalga oshiruvchi); rozilik beruvchi psixotip (kondoner); vaziyatli psixotip (menejer); tartibga soluvchi psixotip (optimallashtiruvchi); psixotipni iste'mol qilish (qobiliyatsiz); cheklovchi psixotip (minimizator); maqsadga yo'naltirilgan psixotip (foydalanuvchi). Tipologiya ijtimoiy-psixologik diagnostika vositalarini ishlab chiqish uchun uslubiy asos sifatida foydalanish uchun tavsiya etiladi, shuningdek, ijtimoiy-psixologik maslahat amaliyotida yordamchi material sifatida; kompyuterga qaramlikdan aziyat chekadigan shaxslar bilan ijtimoiy ish va rehabilitatsiya tadbirlari jarayonida; amaliy shaxs psixologiyasi, shaxsiy boshqaruv, oilaviy psixoterapiya bo'yicha.

Psixologik virtual haqiqatni hissiy jihatdan rang-barang hislar va g'oyalar majmuasi sifatida aniqlash mumkin, xususan: ular uchun mavjud bo'lgan virtual obyektlar (elektron matnlar, vizual tasvirlar, audio ma'lumotlar, manzillar, axborot manbalari) mazmuni, o'zaro bog'liqligi va dinamikasining nisbatan yaxlit tasviri. Ijtimoiy subyektlar tomonidan idrok etiladigan ma'lumotlarni qidirish va shakllantirish,

shaxslararo aloqalar va ijtimoiy masofalar va boshqalar, ularning o‘zaro ta’siri va munosabatlari ta’kidlanadi.

Psixologik virtual haqiqat - bu o‘ziga xos psixologik prizma bo‘lib, u diqqatni biroz o‘zgartiradi, qisman virtual haqiqat mazmunini buzadi, insonning kompyuter muhiti bilan o‘zaro ta’sirini va kibermakondagi yo‘nalishni optimallashtirishning eng muhim *funksiyalarini bajaradi*[14]. Psixologik virtual haqiqat funksiyalari orasida optimallashtirish va yo‘naltirish funksiyalari bilan bir qatorda motivatsion, kommunikativ, pragmatik, aksiologik, shuningdek ehtiyojlarni qondirish, diqqatni jamlash, virtual o‘zaro ta’sirlarni stereotiplashtirish, psixologik himoya, nizolarning oldini olish va neytrallashtirish funksiyalarini ta’kidlashi mumkin[12]. Kompyuterning interaktiv muhitida boshqa odamlar bilan muloqot qilishning yangi imkoniyatlari tufayli, undagi shaxsning tajribasi, M.Kryugerning fikricha, interaktiv tajribaning realga nisbatan shaxsiy ahamiyatini oshirdi va kompyuter interaktiv muhiti harakat qila boshladi[11].

Kompyuter virtual haqiqatini yaratishning asosi bo‘lgan olimlarning xulosalarini umumlashtirib, biz ushbu kontseptsiyaning semantik chegaralarini belgilashga imkon beradigan kompyuter interaktiv muhitining ba’zi xarakterli xususiyatlarini ta’kidlaymiz.

- Interaktivlik kompyuter interaktiv muhitining xossasi sifatida ushbu muhitning mohiyatidir. O‘zaro ta’sir printsipli boshqa barcha xususiyatlar va parametrlar uchun ma’lum darajada tizimni tashkil etuvchi xususiyatdir.

- Generatsiya - bu kompyuterning interaktiv muhitining xossasi bo‘lib, uning sun’iy tabiatini, u qurilgan kompyuter vositalarini ko‘rsatadi. Agar texnologiya insonning dunyoga bilvosita munosabatlarining birinchi bosqichi sifatida inson tomonidan yaratilgan bo‘lsa, u holda kompyuterning interaktiv muhiti kibernetikada "hosil qiladi", ya'ni. shaxsning jismoniy voqelikka munosabatining “ikki tomonlama vositachilik” hodisasi mavjud [12].

- Interaktiv muhitda foydalanuvchining faol ishtiroki fenomeni, bu nafaqat insonning kompyuter hodisalari bilan o‘zaro ta’siri, buning natijasida kompyuter

muhitida inson mavjudligining ta'siri mavjud bo'lib, u kompyuter bilan birlik hissi bilan birga keladi.

- Jismoniy qonunlarning cheklovlarini olib tashlagan holda, haqiqiy makon (hajm, harakat) va vaqtning (davomiylik, uzilish - uzluksizlik) fizik xususiyatlariga taqlid qilish.

- O'zaro ta'sir qiluvchi subyektlarning erkinlik darajasining sezilarli darajada oshishi, o'zaro ta'sir samaradorligining oshishi.

- Barqaror virtual aloqalarni shakllantirish, kompyuter tadbirlarida tizimli ishtirok etish ularning samaradorligi va ijodkorligini oshirish uchun ushbu tajribani turli xil inson hayotiy amaliyotlariga o'tkazish va kiritish imkoniyati bilan interfaol tajribani shakllantirishga olib keladi.

Shaxsning real hayotiy tajriba bilan birga kompyuter interaktiv tajribasini shakllantirish qobiliyati psixologik tadqiqotning yangi yo'nalishini - kompyuter interaktiv tajribasining inson ruhiyatida aks etishini o'rganish - psixologik virtual haqiqatni ochdi.

Xulosa qilib aytganda, biz “psixologik virtual haqiqat” tushunchasi bilan u yoki bu jihatdan bog'liq bo'lgan asosiy tushunchalarning quyidagi talqinlarini taklif qilishimiz mumkin:

- *kiberfazoda* kompyuter tarmoqlari, kompyuter aloqa kanallari va kompyuterlar tizimi;

- *kompyuter virtual haqiqati* - bu barcha ma'lumotlar, kibermakonda ishlab chiqarilgan barcha kontent;

- *kompyuterning interaktiv muhiti* - bu ma'lum bir ijtimoiy subyekt uchun potentsial kirishi mumkin bo'lgan kibermakon va kompyuter virtual haqiqatining qismlari;

- *psixologik virtual haqiqat* - bu ijtimoiy subyektlar tomonidan ular uchun mavjud bo'lgan virtual ob'ektlarning mazmuni, o'zaro bog'liqligi va dinamikasi,

ularning o'zaro ta'siri va munosabatlarining nisbatan yaxlit tasviri sifatida qabul qilinadigan hissiy rangdagi in'ikos va g'oyalari majmuasi;

- *shaxsiy psixologik virtual haqiqat* - ma'lum bir ijtimoiy subyekt tomonidan idrok etilgan (kompyuter virtual haqiqatining bo'laklari), uning psixikasida aks ettirilgan virtual axborot massivlari to'plami;

- *interaktiv virtual tajriba*- bular ijtimoiy subyekt tomonidan sinovdan o'tgan va u tomonidan qo'yilgan vazifalarni muvaffaqiyatli amalga oshirishni ta'minlaydigan kompyuter interfaol muhitidan foydalanish bo'yicha bilim, ko'nikma va ko'nikmalar majmualaridan olinadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Смольянинова, Т. С. Образ другого человека как основа формирования идентичности личности / Т. С. Смольянинова, Т. А. Петряева, Ю. А. Бусыгина // Вестник Православного Свято-Тихоновского гуманитарного университета. Серия 4: Педагогика. Психология. - 2020. - № 56. - С. 30-40.
2. Соколова, Д. М. Основные тенденции виртуализации социального в информационную эпоху / Д. М. Соколова // Известия Саратовского университета. Новая серия. Серия: Философия. Психология. Педагогика. - 2013. - Т. 13. - № 2. - С. 61-64.
3. Otamuratov, R.U. (2022). O'SMIRLARDAGI KASBIY O'ZLIGINI ANGLASHIDAGI XAVOTIRLANISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Fanlararo tadqiqotlar uchun Markaziy Osiyo tadqiqot jurnali (CARJIS)* , (Maxsus soni 1), 49-54.
4. Otamuratov, R.U. va Ochilova, M. (2022). EMOTSIONAL INTELEKT TUSHUNCHASINING PSIXOLOGIK O'ZIGA XOSLIGI. *Fanlararo tadqiqotlar uchun Markaziy Osiyo tadqiqot jurnali (CARJIS)* , (Maxsus soni 1), 54-58.
5. Uskanovich, OR (2022). PSIXOLOGIYADA XAVOTIRLANISHNING ILMIY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Zamonaviy ilmiy va texnik tadqiqotlar xalqaro jurnali* , 494-498.

6. Пирог, Г. В. (2021). Психологические особенности жизненных перспектив современной молодежи. *Ўзбекистонда психологияни ривожлантириш муаммолари: назария ва амалиёт уйғунлиги*, 4-6.
7. R.U.Otamuratov, S.A.Otamuratova., Та'лим jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanish., МАСОФАВИЙ ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ПЕДАГОГИК-ПСИХОЛОГИК ЖИҲАТЛАРИ Республика илмий-амалий конференция материаллари тўплами., 2021., 494 б.
8. R.U.Otamuratov., Kasbiy tanlovlardagi xavotirlanishning psixologik xususiyatlari., ГЛОБАЛ ДУНЁДА ПСИХОЛОГИЯ ФАНИ: НАЗАРИЯ ВА АМАЛИЁТ, ЧАҚИРУВЛАР ВА ИСТИҚБОЛЛАР Профессор Эргаш Ғозиевич Ғозиев хотирасига бағишланган Республика илмий-амалий конференцияси материаллари 16 феврал 2022 йил 2022 у., - 379 б.
9. X.Рухиева, P.Отамуратов., Ўсмирлик даврига хос бўлган суицидал хулқ-атворнинг психодиагностикаси., “Tafakkur tomchilari”Т-2021., 237-241-bet.
10. Sh.E.Yuldashev, R.U.Otamuratov, E.M.Safarova., Voyaga yetmaganlar o'rtasidagi suisidal holatlar psixoprofilaktikasi va diagnostikasi., “Fan va ta'lim” Т-2022., 4,231-bet.
11. Karakulova U.A O'SMIRLAR XULQ-ATVORNI SHAKLLANISHIGA OILAVIY MUNOSABATLARNING O'RNI Ўзбекистонда психологияни ривожлантириш муаммолари: назария ва амалиёт уйғунлиги konfirensiya 302-205 bet. Toshkent.2021 yil.
12. Karakulova U.A O'SMIRLIK DAVRINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI VA DEVIANT XULQ-ATVOR MUAMMOSI.*O`zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlar jurnali 2022 yil*
13. Karakulova U.A AXBOROT SAVODXONLIGI VA AXBOROT IZLASH XULQ-ATVORIDAGI PSIXOLOGIK OMILLAR. *Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari mavzusidagi xalqaro ilmiy-texnik konferensiya. Oktyabr 2022 yil.*

14. Davlataliyevna, S. N. (2022). OILADAGI SALBIY MULOQOTNING FARZAND PSIXOLOGIYASIGA TA'SIRI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 475-478.
15. Davlataliyevna, S. N. (2022). PSYCHOLOGY AND ITS PRINCIPLES. *Scientific Impulse*, 1(5), 823-826.
16. Davlataliyevna, S. N. (2022). UMUMIY PSIXOLOGOYA VA TURLI XIL PSIXOLOGIK AMALIYOTLAR. *Scientific Impulse*, 1(5), 820-822.
17. Пирог, Г. В. (2021). Психологические особенности жизненных перспектив современной молодежи. *Ўзбекистонда психологияни ривожлантириш муаммолари: назария ва амалиёт уйғунлиги*, 253-255
18. Zakirovich, Djumanov Sherali. "TALABALARDA KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARNI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI." *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*(2022): 543-545.
19. Djumanov Sh.Z.Talabalarni kommunikativ qobiliyatlarini shakllantirish va kasbiy muomala jarayoniga tayyorlash. *Ўзбекистонда психологияни ривожлантириш муаммолари: назария ва амалиёт уйғунлиги*, 112-115.
20. Джуманов, Ш., & Холикулова, С. (2022). Талабаларда коммуникатив қобилиятларни шакллантириш имкониятлари. *Современные инновационные исследования актуальные проблемы и развитие тенденции: решения и перспективы*, 1(1), 513-515.
21. XXX S. A. et al. PSYCHOLOGICAL DESCRIPTION OF THE CONCEPT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2022. – Т. 7. – С. 71-75.
22. Ergashevich, Y. S. (2022). KIBERHUJUMLARDAN HIMOYALASHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 46-49.

23. Ergashevich, Y. S. (2022). Psychology of modern leadership as an important phenomenon of effective management”. *International Journal of Early Childhood Special Education* ISSN, 1308-5581.
24. Arakulov, G. (2023). ВНИМАНИЕ – ВАЖНОЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ЯВЛЕНИЕ У ДОШКОЛЬНИКОВ. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7681>
25. Arakulov, G. (2023). АГРЕССИЯ - ЎСМИРЛАРДА ТАЖОВУЗКОРЛИК ШАКЛЛАНИШИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ ФЕНОМЕН СИФАТИДА. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7714>
26. Djumanov, S. (2023). TALABALARDA KOMMUNIKATIV QOBILİYATLARINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOSIGA YONDASHUVLAR VA TUSHUNCHALAR. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7719>
27. Yuldashev, S. (2023). LIDERLIK SIFATLARINI SHAKLLANTIRISHDA SINIF RAHBARINING O‘RNI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7716>
28. Yuldashev, S. (2022). KIBERHUJUMLARDAN HIMOYALASHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 2(6). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/6548>
29. Rahmatullayeva, M., Rashidova, G., & Karakulova, U. (2023). XXI ASRDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA PEDAGOGIK MAHORAT. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7721>

30. Otamuratov, R., & Otamuratova, S. (2023). INTERNETNING SHAXSGA TA'SIRI MUAMMOSINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7723>
32. Маджидов, Д. Б., & Шарофиддинов, А. (2017). Социальный интеллект как совокупность способностей, обеспечивающих адаптацию личности в обществе. In *Актуальные вопросы современной психологии* (pp. 22-24).
33. Majidov, J. (2021). ВОПРОСЫ ГАРМОНИИ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ МОЛОДЕЖИ О СЕМЕЙНОЙ ЖИЗНИ И УДОВЛЕТВОРЕННОСТИ СЕМЕЙНОЙ ЖИЗНЬЮ. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 1(1). извлечено от <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/1369>
34. Majidov, J. (2021). НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПРОЯВЛЕНИЯ ЧУВСТВА ОДИНОЧЕСТВА В ПОДРОСТКОВОМ ПЕРИОДЕ. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 1(1). извлечено от <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/1375>
35. Majidov, J. B. (2020). Some characteristics of relationships in football teams. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 10(11), 1981–1988. <https://doi.org/10.5958/2249-7137.2020.01488.3>
36. Majidov, J. (2021). ШАХСГА ТИЗИМЛИ ЁНДАШИШДА ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ЎРНИ. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, (3). извлечено от <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/4325>
37. Majidov, Jasur Baxtiyarovich (2022). SOTSIAL INTELLEKT VA UNING INSON HAYOTIDAGI O'RNI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (2), 608-613.
38. Majidov, J. (2022). ЎСМИРЛИК ДАВРИГА ХОС СУИЦИДАЛ ХУЛҚНИНГ АЙРИМ САБАБЛАРИ. *Журнал Педагогика и психологии в современном*

<https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/5766>

39. Majidov, J. (2021). ЁШЛАРНИНГ ОИЛАВИЙ ҲАЁТ ҲАҚИДАГИ ТАСАВВУРЛАРИ ВА ОИЛАВИЙ ҲАЁТДАН ҚОНИҚИШ УЙЎНЛИГИ МАСАЛАЛАРИ. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 1(1).

40. Жасур, М. (2022). ГЕНДЕР УСТАНОВКАЛАРИ ВА ИЖТИМОЙЛАШУВ ЖАРАЁНИНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ. *Involta Scientific Journal*, 1(6), 69-77.

41. Жасур, М. (2022). ГЕНДЕР УСТАНОВКАЛАРИ ВА ИЖТИМОЙЛАШУВ ЖАРАЁНИНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ. *Involta Scientific Journal*, 1(6), 69-77.

42. Мажидов Жасур, & Ҳамдамов Ҳайдарбек. (2022). ШАХСГА СТРУКТУРАВИЙ ЁНДАШИШДА ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ЎРНИ. *Involta Scientific Journal*, 1(7), 138–148. Retrieved from <https://involta.uz/index.php/iv/article/view/255>

43. Imomqulova, F. U. B., & Qarshiboyeva, D. B. (2022). КО ‘P VA YOLG ‘IZ FARZANDLI OILADAGI FARZANDLARNING EMOTSIONAL INTELLEKTINING O ‘ZIGA XOSLIGI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(Special Issue 4-2), 1142-1146.

44. Majidov, J. (2022, March). BOSHLANG‘ICH SINFLARDA TA’LIMI O‘ZLASHTIRISH MUAMMOSINING PEDOGOGIK-PSIXOLOGIK SABABLARI. In *International Virtual Conference on Language and Literature Proceeding* (Vol. 1, No. 1).

45. Majidov, J. B., Sobirov, A. B., Karshiboeva, D. B., & Mamarayimova, R. U. (2022). Factors Of Formation Of The Scientific Worldview Of The Person And Their Interrelation. *PORTA LINGUARUM*, 37, 65-70

46. Otamuratov, R., & Otamuratova, S. (2023). VIRTUAL MUHITNING SHAXSGA TA’SIRINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7724>